

NIUW BOEK GESCHIEDENIS

▲ Deze foto toont de gevolgen van de overstroming in 1926 in Maasbommel. Behalve Balgoij en Niftrik kampten ook Appeltern, Alphen en Maasbommel met hoogwater. FOTO TOENBOEKJE

▲ Militairen aan parachutes in Groesbeek tijdens Market Garden in 1944.

▲ Dodewaard loopt in maart 1969 uit om koningin Juliana te begroeten. Zij opent officieel de eerste Nederlandse kerncentrale. Later leidde de kerncentrale tot veel protesten. FOTO ARCHIEF DG

▲ Bussen rijden het Land van Maas en Waal in bij Beneden-Leeuwen om de bewoners te evacueren vanwege de dreigende dijkdoorbraak in 1995. FOTO MARCEL VAN DEN BERGH

Wat maakt Gelderland tot Gelderland?

Er komt een nieuw geschiedenisboek over Gelderland.

Hoogleraar Gelderse geschiedenis Dolly Verhoeven gaat het maken. „Bijna alle provincies hebben hun geschiedkundige werken in de afgelopen jaren vernieuwd, Gelderland nog niet.”

Rob Berends

Arnhem

Dolly Verhoeven moet er lang over nadenken. De vraag was wat zij, hoogleraar Gelderse geschiedenis, nou zelf nog over die Gelderse geschiedenis te weten wil komen.

„Ik denk dan niet aan een gebeurtenis. Maar wat we heel erg missen, is het overkoepelende verhaal van de negentiende eeuw. Het is een eeuw waarin er veel verandert: Gelderland wordt voor het eerst onderdeel van Nederland, het verdwijnt als zelfstandig gewest. Je ziet dat sommige dingen lang door blijven lopen, de dominantie van de adel bijvoorbeeld. Maar ik zou dat samenhangende plaatje scherper willen krijgen. Ik zie dat als een van de grootste uitdagingen.”

Verhoeven gaat leiding geven aan een omvangrijk project: het maken van een nieuw naslagwerk over de geschiedenis van Gelderland. Het bestaande werk is meer dan veertig jaar oud en stopt in 1795, bij de inval van het Franse leger van Napoleon. Provinciale Staten stemden begin deze maand in met haar plan voor een geheel vernieuwd werk.

Waarom is er een nieuw boek nodig over de geschiedenis van Gelderland?

„We hebben een standaardwerk van Alberts en Poelhekke, uit 1975 en dat stopt bij 1795. Maar dat boek is inmiddels verouderd. Het leest als een ouderwets verhaal, het is niet zo toegankelijk voor een groot publiek. Tegelijkertijd is er veel interesse voor de regionale geschiedenis. En: we hebben in de afgelopen veertig jaar veel nieuwe kennis verworven. Veel lokale geschiedenissen zijn erbij gekomen, die van Nijmegen, van Arnhem, van Apeldoorn ook. Bijna alle provincies hebben hun geschiedkundige werken in de afgelopen jaren vernieuwd, Gelderland nog niet. Ik ben heel blij dat we er nu ook mee kunnen beginnen.”

▲ Dolly Verhoeven

FOTO BERT BEELLEN

Hoe gaat u dat aanpakken?

„Met deskundigen heb ik een opzet gemaakt. We hebben gezegd: je moet van een aantal leidende vragen uitgaan die je terug laat komen. Een van die tien vragen is: hoe vormt het landschap de geschiedenis? Als ik door de eeuwen hop, denk ik aan de rivieren. Die zorgen voor vruchtbaarheid, voor handel, je kunt tol heffen op rivieren zodat graven en hertogen inkomsten krijgen. Waardoor er ook weer conflicten komen. De rivieren zorgen voor overstromingen. Ze vormden een grens in de Tweede Wereldoorlog, toen de geallieerden optrokken naar het noorden en de bruggen niet over konden. Maar omgekeerd gaat het ook op: hoe heeft de mens in de loop van de eeuwen het landschap naar zijn hand gezet? De mensen hebben voortdurend gesleuteld aan de rivieren, aan de waterloop, aan ontwateringsprogramma's, met droogleggingen. het landschap heeft veel invloed en mensen zijn ook bezig dat landschap naar hun hand te zet-

Wat we missen, is het overkoepelende verhaal van de negentiende eeuw

– Dolly Verhoeven, historica

ten. Je kunt zo een samenhangend verhaal vertellen, waarin de ondergrond telkens als het ware een rol speelt.”

Welke andere vragen wilt u centraal stellen?

„Hoe keken Gelderlanders naar zichzelf? Hoe keken anderen naar Gelderland? Zagen ze zichzelf als Geldersen en hoe veranderde dat? Welke eigenschappen kenden ze zichzelf toe? En hoe kijken buitenstaanders ernaar? Toeristen, kunstenaars die het Gelders landschap schilderen? Dat verandert in de loop der tijd.

„Of neem de vraag: wie kwamen er naar Gelderland en wie gingen er weg? Hoe ontwikkelde de bevolking zich? Ook dat is iets van alle tijden: er kwamen mensen naar Gelderland en mensen verlieten de regio weer. In feite ben je op zoek naar het antwoord op de vraag wat Gelderland tot Gelderland maakt.”

Wanneer bent u klaar?

„Het gaat ons vier tot vijf jaar kosten, is mijn inschatting. We willen ook lokale, historische verenigingen erbij betrekken. Om mee te denken, op reageren op teksten. Zo wordt het project breder gedragen door een veel breder deel van de historische wereld dan alleen de academische.”

Waarom een boek, waarom geen website? Of een presentatie zoals de canon van Nederland in het Openluchtmuseum?

„De canon van Gelderland hebben we al, we zijn nu op zoek naar een samenhangend verhaal. Ik krijg vaak de vraag: moet je wel een boek maken? Moet je geen website maken? Maar wie kan voorspellen welke websites over 43 jaar nog toegankelijk zijn? Over dat boek van Alberts en Poelhekke kun je veel zeggen, maar je kunt het nog wel gewoon uit de kast trekken en raadplegen. Je kunt op basis van ons boek wel allerlei andere vormen van presentatie bedenken: een tentoonstelling, lesmateriaal voor scholen, noem maar op. Maar je hebt eerst een fundament nodig. En dat is het boek.”